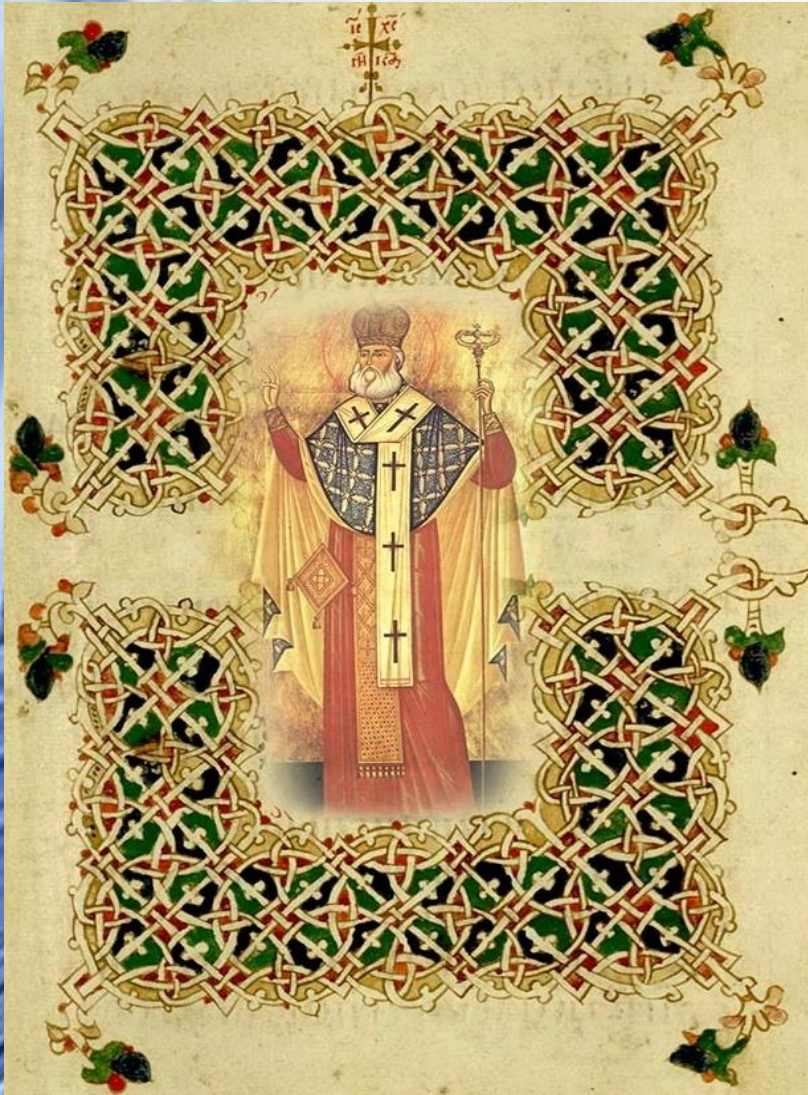

Antim Ivireanul – un miracol fulminant în spațiul culturii și spiritualității românești

„Ce vom admira mai întâi în vasta personalitate a Ivireanului? Talentul tipografului? Finețea gravorului? Capacitatea poliglotului? Geniul oratorului? Luciditatea gospodarului? Demnitatea ierarhului? Miracolul românului împământenit? E aproape de neimaginat, că atâtea daruri pot fi înmănușiate într-un singur om!”
(Bartolomeu Valeriu Anania)

Bibliograf, Zalina Gabriela Neagu
Biblioteca Academiei Române

1. Descrierea temei

Cărturarul Antim Ivireanul rămâne în memoria culturii românești și universale ca o personalitate de o complexitate rar întâlnită. Tipograf, arhitect, caligraf, sculptor, predicator fără egal, cunoscător al multor limbi străine, ierarhul de origine georgiană s-a dovedit a fi un bun păstor, cu spirit filantropic și aplecare spre nevoile credincioșilor vremurilor sale.

Opera sa monumentală, ne arată că avem în față un dascăl luminat și un maestru al cuvântului. În decursul unui sfert de veac (1691 - 1716) a tipărit 64 de cărți, dintre care 39 au fost lucrate de el însuși. Mănăstirea Antim din București, ctitoria sa, este o dovadă în plus a iubirii serafimice a mitropolitului față de Dumnezeu, a iscusinței sale artistice, iar biblioteca publică de împrumut, edificată de eruditul cărturar este prima din Țara Românească.

Prin frumoasa și rodnică sa activitate, luminatul cărturar și ierarh și-a înscris cu cinste numele său, în cartea de aur a istoriei, a culturii românești și universale.

2. Obiective

- **Evidențierea personalității marcante a cărturarului și mitropolitului Antim Ivireanul în aria culturii și spiritualității românești;**
- **Identificarea lucrărilor existente în colecțiile Bibliotecii Academiei Române;**
- **Promovarea figuri luminoase a ilustrului cărturar prin publicarea de articole și participarea la evenimente culturale.**

3. Etapizarea lucrării

1. Inițiere, prospectare, analiză, sistematizare și redactarea materialelor: 1 ianuarie – 27 mai 2016;

2. Publicarea unor lucrări și valorificarea lor în spațiul cultural: iunie – decembrie 2016 (Mănăstirea Antim, o bijuterie arhitecturală rarisimă în inima Cetății lui Bucur. În: *Biblioteca*, revistă de bibliologie și știința informării, nr. 4, 2016; Biblioteca Sf. Sinod – vatră de cultură și spiritualitate în trecut și astăzi. În: *Biblioteca*, revistă de bibliologie și știința informării, nr. 11, 2016; *Comori bibliografice antimiene în colecțiile Bibliotecii Academiei Române* (<http://www.Bibl.acad.ro/philoBibliographica>).

3.2.I. ANTIM IVIREANUL – schiță biografică

- **născut în Iviria (c. 1650 d. Hr.), în localitatea Ude; provenea dintr-o familie nobilă; la vârsta de 16 ani, ajunge rob la Constantinopol (Istanbul), unde se remarcă prin multiple talente în: pictură, sculptură, broderie, dar și prin faptul că era cunoscător al limbilor greacă, turcă și arabă;**
- **eliberat din robia turcească, de patriarhul Dositei Notara al Ierusalimului, pentru calitățile sale și adus pe meleagurile noastre;**
- **ajunge la Mănăstirea Cetățuia (Iași), la inaugurarea unei tipografii; devine mitropolit al Țării Românești (1708);**
- **închis, defăimat, supus chinurilor, martirizat din ordinul domnitorului fanariot Nicolae Mavrocordat (1716).**

3.2.II. Elemente culturale antimiene

3.2.II.A Antim Ivireanul – în slujba slovei și a credinței neamului românesc

- a înființat tipografii la: București, Snagov, Buzău, Râmnicu Vâlcea, Târgoviște, ș.a.;
- a scos de sub teascuri 64 de cărți, 24 în limba română, iar restul lucrărilor în limbile greacă, slavonă și arabă;
- a creat o renumită școală de tipografi (cei mai străluciți tipografi ai săi: Mihai Ștefanovici, Gheorghe Radovici, Filaret, Filotei, ș.a.);
- ctitor de tipografii în premieră mondială, în limbile georgiană și arabă;
- în acea perioadă, cunoscătorii de carte erau puțini, doar 5% din totalul populației Țării Românești;

3.2.II.A. Antim Ivireanul – în slujba slovei și a creдинței neamului românesc

Biblia de la București (1688)

- a avut o contribuție importantă la realizarea Bibliei de la București (1688);
- lucrări tipărite sau traduse: „Gramatica slavonească” (1697), „Floarea darurilor” (1701), „Viețile paralele” ale lui Plutarh (1701), „Noul Testament” (1703), „Pilde filsofești” (1713), „Alexandria” (1713), ș.a;
- lucrări originale: „Chipurile Vechiului și Noului Testament” (1709), „Capete de poruncă” (1714), „Sfătuiri creștine-politice” (1715), „Didahii” (1886), ș.a;
- considerat întemeietorul limbii literare și liturgice românești.

3.2.II.B. Elemente de originalitate în opera antimiană

a) Analiză concisă a operelor sale capitale

Didahiile

Didahii, 1783

- *banchet al cuvintelor*, depășind tot ceea ce s-a scris în românește până atunci, din punct de vedere literar și artistic, prin lirism și vigoare;
- inițiatorul elocvenței sacre, predicile sale reprezintă actul de naștere al discursului românesc;
- *revoluție* în sens beletristic, prin prisma teoriei receptivității, existând o relație strânsă între predicator și publicul său;
- originalitatea lor constă în: calitatea planului, precizia și frumusețea ideilor, însuflețirea stilului și mai ales legătura lor cu societatea timpului.

3.2.II.B. Elemente de originalitate în opera antimiană

Chipurile Vechiului și Noului Testament (1709)

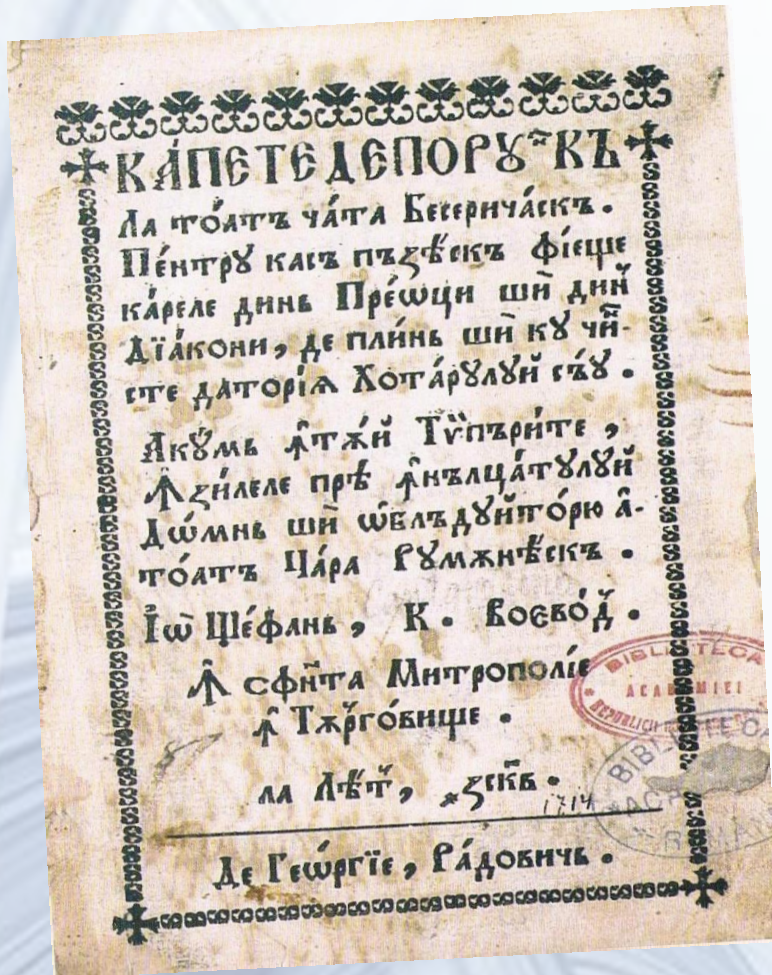

- lucrare unică în literatura română, prin tema abordată, *arborele lui Esei*, precum și prin cele peste 500 de desene și portrete miniaturale în medalion;

- impresionat este faptul că portretele nu seamănă între ele, fiecare medalion subliniază unicitatea persoanei;

- este o cronică în rezumat a istoriei universale.

3.2.II. Elemente de originalitate în opera antimiană

Capete de poruncă
1714

Capete de poruncă (1714)

- lucrare esențială, de drept românesc, cu o aplicație juridică îndelungată;
- originală prin conținutul novator, de drept succesoral și matrimonial (recunoașterea dreptului bărbatului supraviețuitor soției, etc.) și prin faptul că ea conține primele formulare diplomatice oficiale (donații, schimburi și vânzări, tranzacții de tot felul, foi de zestre, testamente, etc.).

3.2.II.B. Elemente de originalitate în opera antimiană

Didahii, 1783

b) Puncte de vedere relative la originalitatea operei antimiene

1.	Episcopul Melchisedec Ștefănescu	- opera antimiană inspirată de oratorul grec Ilie Miniat (1669 - 1714), în urma tipăririi în 1889, a unui manuscris pe care episcopul îl numea “volumul al II-lea al Didahiilor”.
2.	Alexandru Ciurea	- pentru prima dată, în anul 1956, contestă paternitatea acestui manuscris și demonstrează că Antim Ivireanul nu este autorul lui; - cercetările sale au fost considerate normative.
3.	Gabriel Ștrempel	- întărește concluziile antecesorului, în anul 1962, în urma unei cercetări personale, susține că manuscrisul nu aparține lui Antim, ci reprezintă o compilație omiletică a mai multor autori, în care sunt incluse pasaje din predicile antimiene sau chiar reproduceri integrale.
	Concluzie:	- ipoteticul “volum II al Didahiilor”, nu a mai fost retipărit, textul a fost declarat un fals, fiind eludat și marginalizat.

3.2.III. Mânăstirea Antim (1713 - 1715)

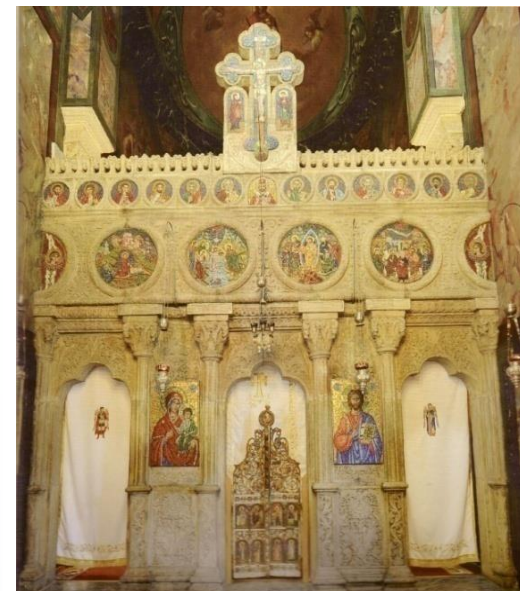
**Stema lui Antim Ivireanul
(1713)**

**Fereastră sculptată
după schițele lui
Antim (1715)**

**Ușa bisericii sculptată
în lemn de stejar de
Antim Ivireanul (1715)**

**Catapeteasma originală
din piatră a bisericii
Mânăstirii Antim (1715)**

3.2.IV. Biblioteca sinodală

- păstrează volumele care au aparținut lui Antim Ivireanul: „Capitole îndemnătoare”(1691) și patru Minee grecești, tipărite la Veneția (1678 - 1685), care atestă o colecție personală de carte a cărturarului;
- această bibliotecă deține un bogat fond de carte veche românească și străină;
- în incinta complexului mănăstiresc, în anul 1996, a fost inaugurat un muzeu de carte veche, dedicat vieții și activității mitropolitului Antim.

Concluzie:

Antim Ivireanul rămâne peste veacuri, un vrednic exemplu de urmat pentru toate generațiile și autorul celor mai frumoase pagini scrise în românește.

Semnătura lui Antim Ivireanul

VĂ MULȚUMESC PENTRU ATENȚIE!